

Vergaderjaar 2011–2012

17 050

Misbruik en oneigenlijk gebruik op het gebied van belastingen, sociale zekerheid en subsidies

Nr. 416

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 maart 2012

Het kabinet staat voor een samenleving die mensen de kans biedt zich te ontwikkelen en waarin eigen initiatief wordt beloond. Hierbij past een sociaal stelsel dat mensen stimuleert en waar nodig een adequaat vangnet biedt. Alle Nederlanders dragen samen de kosten van dit sociale stelsel. Gelet daarop is het voor het kabinet onaanvaardbaar als mensen een beroep doen op de solidariteit van de belastingbetaler maar desondanks oneigenlijk gebruik en soms zelfs bewust misbruik maken van een uitkering. Dit is diefstal van gemeenschapsgeld en een aanslag op de solidariteit van het sociale stelsel.

Uitgangspunt is dat wanneer burgers een beroep doen op de sociale zekerheid, zij de wet- en regelgeving in acht nemen. Daarbij hoort een juiste opgave van de gegevens die nodig zijn om het uitkeringsrecht (en de uitkeringshoogte) blijvend te kunnen vaststellen. Voor een rechtmatige uitvoering van de sociale zekerheid is het noodzakelijk dat er adequate controle plaatsvindt op de juistheid en volledigheid van die gegevens en dat beschikbare gegevens door organisaties met een publieke taak optimaal worden benut.

Inventarisatie

In mijn brief van 30 oktober 2011 heb ik u geïnformeerd over de inventarisatie die ik samen met gemeenten, UWV en SVB heb gedaan naar de mogelijkheden van een bredere inzet van gegevensuitwisseling om fraude te voorkomen en te bestrijden¹. Tijdens het algemeen overleg over handhaving van 17 november 2011 heb ik toegezegd u hierover in 2012 nader te informeren².

De inventarisatie van ervaren knelpunten op het gebied van gegevensuitwisseling heeft geresulteerd in een lijst van maatregelen. Uitvoering van een deel van deze maatregelen is mogelijk binnen de huidige wet- en regelgeving. Hierover informeer ik u middels deze brief. Voor overige

¹ Tweede Kamer, 2011–2012, handelingen Aanhangsel van de Handelingen, 183. (Antwoord op vragen van de leden Spekman en Jadnanansing)

² Tweede Kamer, 2011–2012, 25 883, nr. 204.

maatregelen is wetswijziging nodig. Ik streef ernaar deze wetswijziging na de zomer aan uw Kamer voor te leggen.

Maatregelen die mogelijk zijn binnen de huidige wet- en regelgeving

De maatregelen die mogelijk zijn binnen de huidige wet- en regelgeving zijn deels al opgepakt of worden op korte termijn in gang gezet. In de Verzamelbrief aan gemeenten zijn deze maatregelen weergegeven. Ik stuur uw Kamer met deze brief een afschrift van de Verzamelbrief. Hieronder ga ik in op de maatregelen uit deze Verzamelbrief. Zoals ik u in mijn brief van 27 februari jl. heb toegezegd, ga ik daarbij in ook op de door de Inspectie SZW gesignaleerde verbeterpunten op het gebied van privacy en beveiliging en het terugvorderen en verrekenen van inkomsten uit arbeid¹.

1. De verdere ontwikkeling van samenloopsignalen door het Inlichtingenbureau.

In de Wet eenmalige gegevensuitvraag werk en inkomen (WEU) is bepaald dat gegevens die binnen de Suwi-keten bekend zijn in principe niet nogmaals mogen worden opgevraagd bij de cliënt. Om die reden is het zaak dat gemeenten, zowel voor het vaststellen van het recht op uitkering, als voor het opsporen van fraude, efficiënt gebruik maken van al bekende gegevens. Het gaat daarbij niet alleen om gegevens die binnen de gemeente zelf beschikbaar zijn, maar ook om gegevens die elders worden verzameld.

Het Inlichtingenbureau (IB) vergelijkt hiertoe periodiek de gegevens van alle lopende gemeentelijke uitkeringen in Nederland met andere bestanden zoals de Dienst Wegverkeer (RDW), de Belastingdienst, de Dienst Justitiële Inrichtingen, het Centraal Justitieel Incasso Bureau en zorgverzekeraars. Het IB zoekt naar informatie die van belang is voor het recht op en de hoogte van de WWB-uitkering en verstrekt deze informatie in de vorm van samenloopsignalen aan gemeenten. Is er sprake van een ongeoorloofde samenloop van omstandigheden, bijvoorbeeld een verzwegen dienstverband, of vermogen naast een bijstandsuitkering, dan kan de gemeente de betreffende cliënt oproepen en zo nodig de uitkering korten of stopzetten.

In 2012 zal het IB de informatie op basis van samenloopsignalen uitbreiden. Hiervoor worden gegevens over langere tijd en vanuit meerdere bronnen tegelijkertijd met elkaar gecombineerd. Dat levert extra inzichten op en maakt het ook mogelijk voor gemeenten het eerst aan de slag te gaan met signalen die het meeste opleveren. In 2012 zal het IB een nieuwe generatie signalen voor voertuigbezit, bankrekeningnummers en toeslagen introduceren. Met het oog op de aanpassingen van de WWB onderzoekt het IB of er in de tweede helft van het jaar nieuwe signalen voor woon- en leefsituatie en gezinsinkomen kunnen worden ontwikkeld.

2. Gegevens over studiefinanciering en Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten (Wtos) binnenkort ook via Suwinet.

Tot nu toe kunnen gemeenten gegevens van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) opvragen bij het IB, maar nog niet raadplegen in het dossier van de aanvrager in Suwinet. In het kader van de gemeenschappelijke elektronische voorzieningen werken het Bureau Keteninformatisering Werk en Inkomen (BKWI) en DUO op dit moment aan de realisatie van de mogelijkheid om ook deze gegevens te kunnen raadplegen via Suwinet. Naar verwachting is deze mogelijkheid medio 2012 beschikbaar.

3. Gegevens van de Belastingdienst frequenter beschikbaar stellen

Gemeenten, UWV en SVB ontvangen thans 4x per jaar gegevens van de Belastingdienst over heffingskortingen en toeslagen. Omdat de beslissing

¹ Tweede Kamer, 2011–2012, 33 000 XV, nr. 66.

over de uitkeringsaanvraag binnen 8 weken na indiening moet worden genomen kan het voorkomen dat uitvoerders niet over de meest recente gegevens beschikken. De frequentie van de gegevenslevering wordt daarom verhoogd van 4 naar 12 maal per jaar. Ik verwacht dat dit per 1 april a.s. is gerealiseerd.

4. Raadplegen Kadastergegevens via Suwinet

Het was al mogelijk om Kadastergegevens binnen de eigen gemeentelijke grenzen in te zien. Zo kan worden gecontroleerd of een cliënt die een uitkering aanvraagt in bezit is van onroerend goed. Kennis over onroerend goed buiten de gemeentelijke grenzen is echter ook van belang. Het ministerie van SZW heeft in 2010 reeds geïnvesteerd in een pilot om de kosten en baten hiervan in beeld te brengen. Resultaat is dat de gemeenten Maastricht en Den Haag enkele tonnen konden terugvorderen. Sinds 1 januari 2011 is het raadplegen van landelijke kadastergegevens via Suwinet voor alle gemeenten mogelijk. Gemeenten krijgen hiervoor op dit moment nog een afzonderlijke factuur van het Kadaster. Het streven is om dit om te zetten naar een budgetfinanciering uit het gemeentefonds.

5. Ontwikkeling van een geautomatiseerd signaal voor het opsporen van spoorloze debiteuren.

Debiteuren met een schuld aan de gemeente die ten onrechte een (deel van hun) uitkering hebben ontvangen, verdwijnen na een verhuizing soms uit beeld van die gemeente. Het IB voert op dit moment een pilot uit waarin naar een werkwijze wordt gezocht om spoorloze debiteuren te traceren en tevens de invorderingskans in kaart te brengen. De pilot loopt door tot eind 2012. Waarna – bij succes – de werkwijze voor alle gemeenten beschikbaar komt.

De staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
P. de Krom